

Алгоритм дії при візиті інспектора Держпраці

Інспектор праці має право прийти на інспекційне відвідування без попереднього повідомлення в будь-яку годину доби.

1) Повідомлення інспектором праці про проведення інспекційного відвідування уповноваженої посадової особи підприємства.

Про проведення інспекційного відвідування інспектор праці повідомляє об'єкту відвідування або уповноваженій ним посадовій особі. Є загальна рекомендація щодо того, щоб на підприємстві видати наказ, в якому закріпити перелік посадових осіб (з числа керівного складу та/або керівника юридичного підрозділу або підрозділу служби безпеки (за наявності), які будуть уповноваженими представляти інтереси підприємства при проведенні перевірок, в тому числі перевіряти повноваження контролюючих органів, приймати запити для надання інформації, надавати інформацію від імені підприємства та вчиняти дії з метою забезпечення проведення перевірки підприємства. Працівників підприємства необхідно повідомити про зміст такого наказу та у разі появи інспектора праці вони повинні негайно повідомити про це керівника та уповноважену наказом посадову особу.

Найкраще при наявності підстав для проведення перевірок – час від часу регулярно проводити інструктажі з працівниками підприємства щодо порядку їх дій. Такий інструктаж може проводити штатний юрист або залучений адвокат, який має досвід у проведенні перевірок.

2) Перевірка повноважень інспектора праці

Контрольні повноваження інспектора праці підтверджуються службовим посвідченням встановленої форми, що видається Держпраці. Держпраці веде реєстр посвідчень інспекторів праці, які Ви можете перевірити на сайті відомства.

Слід переписати дані службового посвідчення, звернути увагу на назву органу, що видав документ, термін його дії, поширення юрисдикції інспектора праці на територію, на якій розташоване підприємство, відповідність фотографії особі, що пред'являє документ.

Посвідчення щодо якого відсутня інформація в реєстрі посвідчень інспекторів праці, вважаються недійсними. Тому інспектора з таким посвідченням можна не допускати до перевірки. У такому разі Держпраці немає права застосувати штраф за недопуск.

3) Допуск або відмова в допуску інспектора праці

Ви маєте право не допускати до проведення інспекційного відвідування у разі:

- відсутності службового посвідчення;
- якщо на офіційному веб-сайті Держпраці відсутні рішення Мінсоцполітики про форми службового посвідчення інспектора праці, акта, довідки, припису, вимоги, перелік питань, що підлягають інспектуванню;

- якщо строк проведення інспекційного відвідування перевищує 10 робочих днів, а для суб'єктів мікропідприємництва та малого підприємництва - двох робочих днів. Суб'єктами мікропідприємництва є фізособи-підприємці та юрособи, у яких середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ. Суб'єктами малого підприємництва є фізособи-підприємці та юрособи, у яких середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.

У разі недопуску буде складено акт про відмову в допуску, в якому Вам необхідно зазначити підстави такої відмови.

За необгрунтоване недопущення до проведення інспекційного відвідування з питань виявлення неоформлених трудових відносин підприємству доведеться сплатити штраф у стократному розмірі мінімальної заробітної плати, але за кожного неоформленого працівника підприємству доведеться сплатити штраф у 30-кратному розмірі мінімальної заробітної плати. Тому при наявності 4 і більше неоформлених працівників підприємству краще відмовити в допуску до проведення інспекційного відвідування.

У разі допуску до інспекційного відвідування Ви маєте право вимагати від інспектора праці внесення запису про проведення інспекційного відвідування до відповідного журналу перевірок об'єкта відвідування (за його наявності).

4) У випадку допуску - надання робочого місця та надання документів, необхідних для проведення перевірки за запитом інспектора праці

Необхідно обмежити спілкування працівників з контролюючими органами, визначити відповідальних осіб від підприємства, які надаватимуть документи і представлятимуть інтереси підприємства в ході перевірки. Якщо є можливість - залучити адвоката.

Документи та відповіді на питання необхідно надавати обдумано. Для того, щоб «виграти час» у наданні документів, є загальна рекомендація укласти договори з адвокатом в частині правового аналізу документів. Так, документи можуть бути передані згідно договору на правовий аналіз адвокату, який і здійснює їх зберігання. За наявності відокремлених підрозділів у підприємства, - документи можуть зберігатися за їх місцезнаходженням. Відповідно для надання документів у зазначених випадках, підприємству буде потрібний час для отримання їх у адвоката або за місцезнаходженням відокремленого підрозділу. Проте щоб підтвердити це – необхідна наявність письмового договору з адвокатом та/або договору оренди приміщення, в якому зареєстрований відокремлений підрозділ підприємства.

Варто бути обережним і з відповідями на питання. Якщо відповіді можуть мати негативні наслідки – краще ухилитися від них або послатися на ст. 63 Конституції, згідно з якою особа має право відмовитися від свідчень щодо себе і членів своєї сім'ї.

Інспектори праці мають право:

- 1) проходити до будь-яких виробничих, службових, адміністративних приміщень об'єкта відвідування, в яких використовується наймана праця;
- 2) ознайомлюватися з будь-якими книгами, реєстрами та документами, ведення яких передбачено законодавством про працю, що містять інформацію/відомості з питань, які є предметом інспекційного відвідування, з метою перевірки їх відповідності нормам законодавства та отримувати завірені об'єктом відвідування їх копії або витяги;
- 3) наодинці або у присутності свідків ставити керівнику та/або працівникам об'єкта відвідування запитання, що стосуються законодавства про працю, отримувати із зазначених питань усні та/або письмові пояснення;
- 4) за наявності ознак кримінального правопорушення та/або створення загрози безпеці інспектора праці залучати працівників правоохоронних органів;
- 5) на надання робочого місця з можливістю ведення конфіденційної розмови з працівниками щодо предмета інспекційного відвідування;
- 6) фіксувати проведення інспекційного відвідування з питань виявлення неоформлених трудових відносин засобами аудіо-, фото- та відеотехніки;
- 7) отримувати від державних органів інформацію, необхідну для проведення інспекційного відвідування, невід'язного інспектування.

Вимога інспектора праці про надання об'єктом відвідування для ознайомлення документів та/або їх копій чи витягів з документів, пояснень, доступу до приміщень, організації робочого місця, внесена в межах повноважень, є обов'язковою для виконання.

Інспекторам праці забороняється вилучати в об'єктів відвідування оригінали їх фінансово-господарських, бухгалтерських та інших документів, а також комп'ютерів і їх частин.

Уважно стежте за інспекторами, фіксуйте їх дії. При необхідності фіксуйте їх дії відеокамерою. Краще виділіть їм окрему кімнату, куди і передавайте на запит документи уповноваженою особою, щом обмежити можливість отримання «лишніх» документів та «випадкового спілкування».

5) Оформлення результатів інспекційного відвідування

За результатами інспекційного відвідування складається акт і у разі виявлення порушень законодавства про працю - припис про їх усунення.

Акт складається в останній день інспекційного відвідування у двох примірниках, які підписуються інспектором праці, що його проводив, та керівником об'єкта відвідування або його уповноваженим представником. Один примірник акта залишається в об'єкта відвідування. Якщо підприємство не погоджується з викладеною в акті інформацією, акт підписується із зауваженнями, які є його невід'ємною частиною.

Припис є обов'язковою для виконання у визначені строки письмовою вимогою інспектора праці про усунення підприємством порушень законодавства про працю,

виявлених під час інспекційного відвідування. Припис вноситься підприємству не пізніше ніж протягом наступного робочого дня після підписання акта (відмови від підписання), а в разі наявності зауважень - наступного дня після їх розгляду. У разі виконання припису в установленій у ньому строк заходи до притягнення об'єкта відвідування та його посадових осіб до відповідальності не вживаються.

б) Оскарження результатів інспекційного відвідування

Припис або вимога інспектора праці можуть бути оскаржені у 10-денний строк з дати їх отримання до керівника або заступника керівника відповідного територіального органу Держпраці. У разі незгоди з рішенням керівника або заступника керівника відповідного територіального органу Держпраці таке рішення може бути оскаржене до керівника або заступника керівника Держпраці.

Подання в установленій строк скарги тимчасово припиняє виконання припису або вимоги.

Скарга розглядається у 30-денний строк з дати її надходження, якщо інше не встановлено законом. За результатами розгляду скарг вимоги, приписи можуть бути скасовані повністю або в окремій частині.

Дії, припис, вимоги інспектора праці можуть бути оскаржені також в судовому порядку.

Превентивно та з метою захисту власного бізнесу не зашкодить скористатися послугами спеціаліста, який зможе своєчасно провести кадровий аудит, підготувати працівників до перевірок контролюючих органів, надати допомогу під час проведення перевірки/інспекційного відвідування та при необхідності оскаржити неправомірні дії, рішення чи акти контролюючих органів.